

Ustalanie agendy parlamentarnej w czasach kryzysu: analiza porównawcza inicjatyw ustawodawczych we współczesnych demokracjach

Planowane badania będą poświęcone inicjowaniu ustawodawstwa w systemach politycznych współczesnych demokracji dotkniętych różnego rodzaju kryzysami politycznymi, społecznymi i gospodarczymi. Koncepcja badań opiera się na założeniu, że proces inicjowania ustaw jest zdeteminowany różnorodnymi czynnikami, a co więcej nie jest to zjawisko homogeniczne, które mogłoby być powielane w tej samej formie w różnych państwach. Projekt dotyczy wpływu różnych momentów krytycznych na inicjowanie ustawodawstwa przez władzę wykonawczą (rządy, prezydenci), władzę ustawodawczą (poszczególne członkowie parlamentu, grupy parlamentarzystów, całe izby parlamentu) oraz inne podmioty uprawnione do wszczynania postępowania ustawodawczego. Skuteczność inicjatyw ustawodawczych również zostanie poddana badaniu.

Głównym celem niniejszego projektu badawczego jest odpowiedź na pytanie o to, czy - a jeśli tak, to w jakim stopniu - różnorodne kryzysy zachodzące w państwach demokratycznych są dostrzegalne w zachowaniu aktorów politycznych zdolnych do kształtowania agendy parlamentarnej poprzez przedkładanie inicjatyw ustawodawczych. Inicjatorzy niniejszego projektu badawczego zamierzają badać państwa, których systemy prawne zostały oparte na różnych kulturach prawnych, i które przyjęły odmienne systemy rządów (prezycjonalizm, semiprezycjonalizm, parlamentarizm). Z tego powodu punktami odniesienia będą państwa reprezentujące różne tradycje parlamentarne (westminsterską, amerykańską, francuską, niemiecką, hiszpańską, północno- i środkowoeuropejską). Stąd podstawowym podejściem badawczym będzie ujęcie porównawcze, które ma umożliwić identyfikację podobieństw i różnic w tym obszarze, jak również zależności wynikających z występowania określonych zmiennych. Pogłębione badania będą dotyczyły inicjatyw ustawodawczych z zakresu prawa karnego, nadzwyczajnych uprawnień stosowanych przez podmioty władzy wykonawczej oraz wolności osobistych i politycznych.

Chociaż uchwalanie ustaw jest powszechnie postrzegane jako centralna funkcja parlamentów, sam proces ich inicjowania nie jest traktowany jako odrębny problem badawczy, który wymaga szczególnej uwagi. Zakładamy, że inicjowanie ustaw oraz rezultaty tej działalności powinno się analizować łącznie. Kwestie te nie są wprawdzie pomijane, jednak badacze przyjmują zwykle inne perspektywy niż ta proponowana w niniejszym projekcie. Chcemy się więc skupić zarówno na inicjatywach ustawodawczych przedkładanych w sytuacjach nadzwyczajnych lub nietypowych, jak i na ich skuteczności w odniesieniu do konkretnych inicjatorów. Sądzymy, że w tym obszarze rezultaty badawcze będą się różnić od tych, uzyskiwanych w warunkach traktowanych jako normalne. Spodziewane wyniki badań mają się przyczynić do pogłębienia wiedzy dotyczącej czynników warunkujących same inicjatywy oraz ich skuteczność, a także różnych prawidłowości występujące w tej materii w momentach kryzysowych, które identyfikuje się we współczesnych państwach demokratycznych.